

talán mondhatni nyomorog, tengődik, különösen ha éhbérért dolgozik, ami megszokott eset. Az anyagi bajok mindennapos teherként nehezednek az ifjú vállaira, könnyen érthető, ha a kulturális ügyekre kevés erőfőlöslége, kedve marad. Mert a kulturmunkához nemcsak lelkesedés és akarat kell, hanem ezeken kívül anyagi alap is. A fiatalok siralmas anyagi helyzete az oka egyrészt annak, hogy nálunk eddig az ifjúsági kulturális kísérletek olyan szórványosak és eredménytelenek voltak. A Hid példája mutatja, hogy az ifjúság a legnehezebb anyagi körülmények között is tud kulturális mozgalmat indítani, ha köreiben a tiszta meglátás és megértés közvéleménye alakul ki és csekély anyagi hozzájárulással — viszont bölcs gazdálkodással biztosítja a mozgalom fennmaradását.

A kulturális haladás szoros összefüggésben áll az anyagi körülményekkel és ezért nagyon fontos volna, hogy az ifjúság — és általában a magyar kisebbség — gazdasági helyzetéről kimutatás készüljön, mert csak így lehet a kulturális mozgalmakat reális alapokra építeni.

Tóth Bagi István

A szociális kérdés megoldása

Életünk útja egy hosszú öröm és szenvedésteli szoroson vezet keresztül. Ma azonban úgy érezzük, hogy nem megy minden rendben, úgy látszik a szorosból szakadékba estünk, oly hirtelen zuhanást, általános nyomort érzünk. Gazdasági világválság... munkanélküliség... a nincstelenség halálgyűrűje fojtogat. Sokan tanács-talanul és minden reményüket veszve állanak e körben. Mindenben, mindenben csalódva...

Ez nem egy személy megállapítása, aki mindent sötéten lát. Ó nem! Mindnyájan megegyeznek abban, hogy a mai társadalom beteg. A világot — mondja Max Nordau német író — össze lehet hasonlítani egy hatalmas kórházzal, amelyből dühös és fájdalmas zokogás hallatszik. Már egy fél százada annak, hogy az emberek orvosságot keresnek ennek, de a betegség el nem múlik, sőt a beteg állapota állandóan rosszabbodik.

A beteg ágyához több orvos jön. Mindegyik megvizsgálja a beteget és megmondja véleményét. Azonban az orvosok nem tudnak egymásközött megegyezni s három csoportra oszlanak: *liberalizmus, szocializmus és kereszténység*. A liberalizmus megpróbálta, hogy a betegséget letagadja, mert ő még nem értette meg a szociális kérdést. A szocialisták egyeznek a keresztényekkel amikor állítják, hogy ez a betegség fennáll, t. i., hogy a mai társadalom beteg. De amikor meg kell egyezniök a gyógyzódban, akkor nem értenek egyet.

Igaza van a görög közmondásnak: „Nem a dolgok zavarják meg az embereket, hanem véleményeik a dolgokról.” Ők sem értenek egyet és veszekednek, mert különböző véleményeik vannak. Közben a beteg állapota mindig rosszabbodik.

De miért nem egyeznek az orvosok?

Mielőtt tisztáznánk a helyzetet meg kell ismerni néhány frázist, melyek a szociális kérdésben az alap gondolatot képezik. Hamar megismerjük őket és megértjük fontosságukat.

Egyike az alap gondolatoknak ez volna: kétféleképpen lehet a társadalmat értelmezni: az egyiknek *atómikus*, a másiknak *organikus* felfogás a neve. Ez mint valami rejtvény tűnhet föl előttünk. De mindjárt megfejtjük.

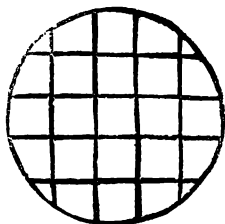
Nézzük meg testünk valamelyik részét pl. a kezét. Észre vesszük, hogy ez összeköttetésben van az egész testtel és a többi testrészekkel egy egységes organizmust alkot. A kezem nem ugyanaz ami a lábam, de nem is ugyanaz ami a fejem és mégis a többi testrészekkel organikusán egy s így egységes organizmust alkot (organikus felfogás). Ha a kezét vagy a lábat levágnánk, nem volna már egységes organizmusunk — különálló testrészek lennének (atómikus felfogás).

Ezt a példát alkalmazzuk a társadalomra.

A társadalom egyénekből és osztályokból (földműves, nagyipar, kisipar, szabadfoglalkozások stb.) áll, ugyanúgy mint a testünk különböző testrészekből-szervekből. Ha az egyének és osztályok egyetértően egyesülnek egységes organizmust kapunk, melyben nincs betegség sem szociális kérdés. Ha ezen egyetértő egyesülés hiányzik s az egyének és osztályok egymásközt nem egyeznek, — elválnak mint a levágott testrészek az embernél, — akkor a társadalomban nincs rend, béke és általános jólét.

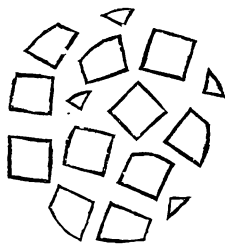
Aki azt akarja, hogy a társadalom egyesülve legyen úgy, amint fent mondtuk az a társadalom *organikus* felépítettsége mellett foglalt állást. Aki azt akarja, hogy a társadalom egyénekre szakadjon szét az a társadalmi-élet *atómikus* felépítettségét védi.

Próbáljuk meg az organikus és atómikus felépítettséget két sematikus rajzzal ábrázolni. A kör az egységet jelenti, a belerajzolt vonalak által képzett területek a részeket jelentik.

1. ábra

Az *organikus felépítettség*: a részek egymással összekötésben vannak s egy organikus egységet alkotnak.

2. ábra

Az *atómikus felépítettség*: a részek nincsennek egymással összeköttetésben, mindegyik külön-külön áll.

Már most mi szükséges, hogy a társadalom egységes és tökéletes organizmus legyen?

A felelet könnyű. A társadalmat egyének alkotják és a társadalmi-élet csak azon feltétel mellett lesz egészséges, teljes és tökéletes organizmus:

a) ha *tiszteletben lesznek az egyén jogai* és biztosítva lesz az egyéni szabadság, mely minden haladás előfeltétele; és

b) ha *az egyének a társadalom iránti kötelességeiket végzik* úgy, hogy az egyének saját jólétüket az általános jóléttel összhangba hozzák t. i., hogy nem élnek önző életet, mindig emlékezniök kell, hogy ők egy egységes szociális testnek részei.

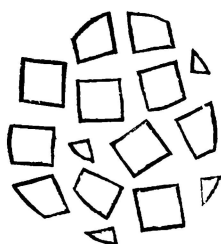
Nekünk, mai fiataloknak szilárd alap kell, melyre építünk s ez a társadalom helyes felfogása. Csakis abból indulhatunk ki, hogy elismerjük az egyén jogait a társadalom keretein belül. „A modern szociális kérdés tehát abban áll, hogy *a fejlett, magasfokú szabadság megóvása mellett mikép lehetne eleven közösséget képezni a társadalomnak?* Uj társadalmi formát keressünk az egyedeknek.” (Prohászka O.)

Nézzük meg az orvosok közül kinek van helyes felfogása a társadalomról, hogy lássuk ki oldhatja meg a szociális kérdést.

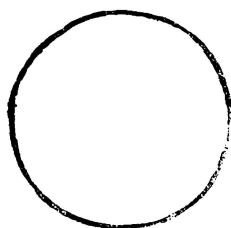
1. A *liberalizmus* (3. ábra) elismeri az egyén szabadságát és jogait. Ez az egyedüli jó oldala a liberalizmusnak. Azonban van egy nagy tévedése: elfelejti, hogy az egyén egy egységes organizmus része. Nem ismeri el az egész testet csak a részeket. A liberalizmusnak az a hibája, hogy a társadalom *atómikus* felfogását védelmezi.

2. A *szocializmus* (4. ábra) minden iránya elismeri a társadalmi organizmust. Ez jó oldala. De a szocializmus téved a társadalmi-élet egységének a felfogásában. Elismeri az egész testet, de nem ismeri el a részeket, melyek az egész testet képezik. Nem ismeri el az egyén szabadságát és jogait.

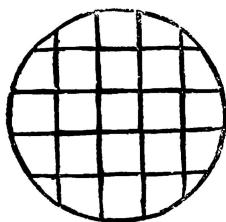
3. A *kereszténység*. (5. ábra) összeegyezteti az egyén jogait az össztársadalom jogaival és így egységes és tökéletes társadalmi életet ad, melyben az egyén szabadsága elősegíti az egész társadalmi organizmus jólétét. A társadalomról *organikus* felfogása van, melyben megkülönbözteti az egyént az összeségtől; elismeri az egyén jogait és a társadalom jogát is. Ezért elítéli a liberalizmust, mely csak az egyén jogairól tud; de elítéli a szocializmust is, mely csak a társadalmi egység jogát ismeri el.

3. ábra

4. ábra

5. ábra

Déry Géza